

The Guidelines for Moral School Execution of The School Administrators Under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1

Chatchanon Phonrit^{1*} and Supattara Pusitrattanaalee¹

¹ Mahamakut Buddhist University, Srithammasokkaraj Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: chatchanon57@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to (1) study the operational conditions of the Moral School Project under the Office of the Basic Education Commission (OBEC), (2) draft guidelines for the implementation of the Moral School Project under OBEC, and (3) evaluate the guidelines for the implementation of the Moral School Project under OBEC. This study employs a mixed-methods approach. The sample group consists of 285 teachers from the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, selected through stratified sampling with proportions based on school size, along with 7 experts to draft the guidelines and 7 experts to evaluate the guidelines. The research instruments included a questionnaire with 50 items using a 5-point Likert scale, with content quality verified at 0.67 - 1.00 and overall reliability at 0.97, a semi-structured interview with content quality verified at 1.00 and overall reliability at 1.00, and an assessment of appropriateness. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The study results indicated that: 1) The operational conditions of the Moral School Project under OBEC as perceived by school administrators in Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 showed that both the overall and specific aspects were at a high level. 2) The guidelines for the implementation of the Moral School Project under OBEC included 6 areas with 53 items: awareness and acceptance (6 items), developing lead teachers and student leaders (7 items), defining the moral identity of the school (6 items), determining methods to achieve the moral identity of the school (15 items), taking action to achieve change goals (11 items), and creating mechanisms to drive the Moral School (8 items). 3) The evaluation of the appropriateness of the implementation guidelines for the Moral School Project under OBEC by school administrators in Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 indicated that overall, the guidelines were deemed appropriate at a rate of 98.69%.

Keywords: Implementation Guidelines, Moral School, Education Administration

แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ชัชชานนท์ พลฤทธิ์^{1*} และ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี¹

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: chatchanon57@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. (2) ร่างแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และ (3) ประเมินแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 285 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและกำหนดสัดส่วนตามขนาดโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่างแนวทาง จำนวน 7 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 50 ข้อแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67 - 1.00 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 1.00 และแบบ ประเมินความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ วิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า มี 6 ด้าน 53 ข้อ คือ ด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ จำนวน 6 ข้อ ด้านการ สร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ จำนวน 7 ข้อ ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ ด้านการ กำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน จำนวน 15 ข้อ ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการ เปลี่ยนแปลง จำนวน 11 ข้อ และด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 8 ข้อ 3) ผลการประเมินความ เหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวม มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 98.69

คำสำคัญ: แนวทางการดำเนินงานโครงการ, โรงเรียนคุณธรรม สพฐ., การบริหารการศึกษา

© 2025 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาเน้นเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม การรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศทำให้เกิดปัญหาสังคมที่ ซับซ้อน ระบบสังคมที่เคยมีคุณภาพถูกรบกวนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากการมุ่งเน้นการพัฒนาทางวัตถุมากกว่าการ พัฒนาสังคมในด้านอื่น โดยเฉพาะด้านจิตใจ ส่งผลให้คุณธรรมจริยธรรมเสื่อมถอย และการประพฤติปฏิบัติตนเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ยาเสพติด และปัญหาอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ (ณัฐพร ส่งศรี, 2561)

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนไทยเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากสังคมมีความต้องการให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม อย่างชัดเจน แม้ว่าจะเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กำหนดการพัฒนาและเสริมสร้างประชาชนในยุทธศาสตร์ที่ 4.3 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมี เป้าหมายในการพัฒนาคนในทุกมิติและช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมุ่งหวังให้คนไทยมีความพร้อมทั้งกาย

ใจ และสติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีและสุขภาพที่เหมาะสม มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ พร้อมทั้งมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม รวมถึงการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น โดยมีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นบุคคลที่มีทักษะสูง นวัตกรรม นวัตกรรม และเกษตรกรยุคใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

โครงการโรงเรียนคุณธรรมเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2553 โดยโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2555 เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และถือเป็นโครงการพระราชดำริโครงการสุดท้ายที่พระองค์ทรงก่อตั้ง โดยมีพระราชประสงค์ให้สร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง พร้อมทั้งพระราชทานหลัก 3 ประการแก่ครูและนักเรียน คือ ให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู ให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้รับมอบหมายให้จัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม และในปี พ.ศ. 2560 มูลนิธิยุวสถิรคุณได้ติดตามนิเทศโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 611 แห่ง พร้อมพัฒนาหลักสูตรการอบรมและเอกสารกระบวนการขับเคลื่อนโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และมอบหมายให้กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนนโยบายตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยมีโรงเรียนในสังกัดที่ผ่านการยกระดับคุณภาพ 1-4 ดาว จำนวน 70 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.22 ขณะที่มี 39 โรงเรียน หรือร้อยละ 35.78 ที่ยังไม่ผ่านการยกระดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1, 2566) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุผลตามเป้าหมายและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมที่ประสบความสำเร็จ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อร่างแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยกำหนดจากประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 285 คน จากนั้นดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sample) ด้วยการดำเนินการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่าง

เป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และคณะ, 2557) ตามขนาดสถานศึกษา จำนวน 3 ขนาด โดยเทียบสัดส่วนจำนวนประชากรจากแต่ละขนาดสถานศึกษา จากนั้นการสุ่มตัวอย่างจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด ด้วยวิธีเทียบสัดส่วนจำนวนโรงเรียน จากนั้นกำหนดโควตาจำนวนครูในโรงเรียนแต่ละขนาด และสุ่มตัวอย่างชื่อโรงเรียนแต่ละขนาด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากชื่อโรงเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง		
			จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู (โรงเรียนละ)	จำนวนทั้งหมด (คน)
1. ขนาดเล็ก	62	354	30	3	90
2. ขนาดกลาง	43	510	26	5	130
3. ขนาดใหญ่	3	257	1	65	65
รวม	108	1,121	57		285

1.2 ขั้นตอนการร่างแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 3 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ได้รับการยกระดับเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว รวม 7 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.3 ขั้นตอนการประเมินแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 3 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ได้รับการยกระดับเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 1 คน รวม 7 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกออกเป็นขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนคติของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553) มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมขอบข่ายนิยามศัพท์ นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่ใช้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่น .985

2.1.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 ขั้นตอนการร่างแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 ข้อ มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง หลังจากนั้นจึงกำหนดประเด็นคำถาม นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่มีคุณสมบัติ คือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือการวัดและประเมินผลการศึกษา หรือการวิจัยการศึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) หลังจากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่ใช้มีค่า IOC 1.00

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 ขั้นตอนการประเมินแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 เป็นการประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินชนิดตรวจรายการ (Checklist) เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จำนวน 6 ด้าน 53 ข้อ มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบประเมินความเหมาะสม หลังจากนั้นจึงสร้างแบบประเมินความเหมาะสม ตามกรอบแนวทางที่ผู้วิจัยร่างขึ้นจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และนำแบบประเมินที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3.2 นำแบบประเมินความเหมาะสมที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ขออนุญาตขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างเอง โดยผู้วิจัยไม่ได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ให้ความอนุเคราะห์ทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม 3) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านระบบ Google form ถึงผู้บริหารโรงเรียนผ่านระบบสารบรรณ อิเล็กทรอนิกส์ (AMSS+) โดยทำเป็น QR Code และ 4) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามจากรายงาน Google form มาตรวจสอบ ความถูกต้อง สมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

3.2 ขั้นตอนการร่างแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ขออนุญาตขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยถึงผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างเอง โดยผู้วิจัยไม่ได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ 2) นัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ 3) ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อนไปสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบแนวคำถามและเตรียมการตอบ 4) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ขออนุญาตในการบันทึกเทปและจดบันทึกด้วย

ตนเอง และ 5) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้ได้ครบทุกคนตามจำนวนที่ต้องการ เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 ขั้นตอนการประเมินแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ขออนหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างเอง โดยผู้วิจัยไม่ได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ 2) ผู้วิจัยส่งแบบประเมินความเหมาะสมถึงกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 3 คน จากสถานศึกษาที่ได้รับยกย่องระดับเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน รวม 7 คน และ 3) ผู้วิจัยรวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมกลับคืนมาตรวจสอบ ความถูกต้อง สมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

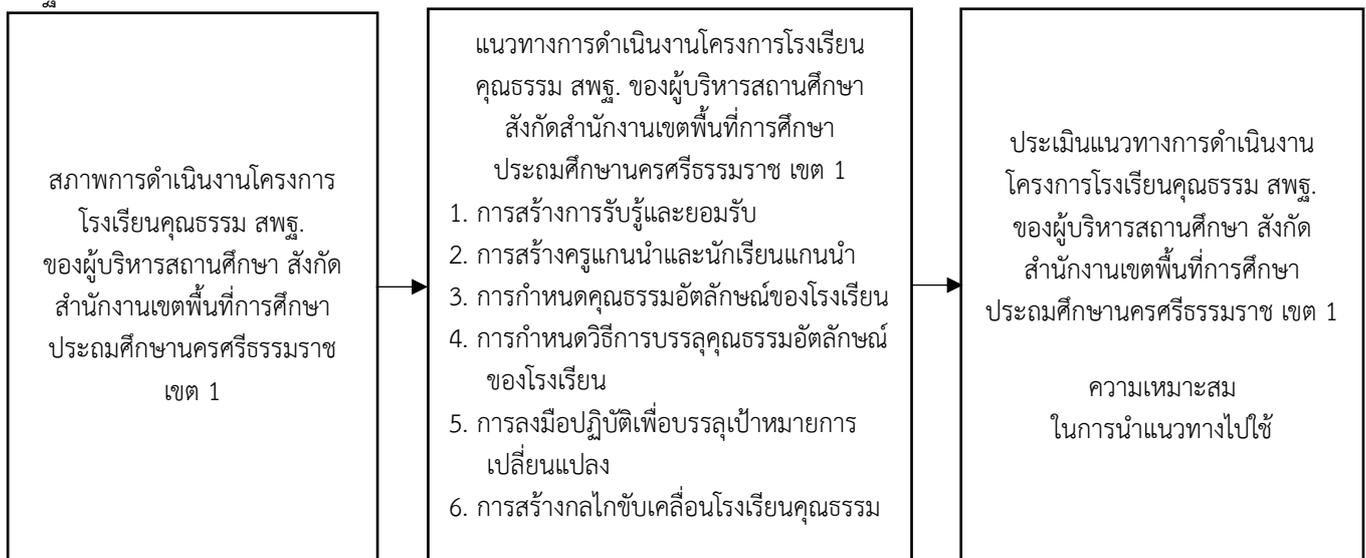
4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยด้วยการกำหนดเกณฑ์สัมบูรณ์ในการประเมินความคิดเห็น 5 ระดับ

4.2 ขั้นตอนการร่างแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

4.3 ขั้นตอนการประเมินแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จนได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 285 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นครูสังกัดสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80

สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม และด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชามาบูรณาการโครงการ 2) ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูแกนนำให้เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรครูแกนนำ 3) ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 4) ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับให้มีการบูรณาการคุณธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกกิจกรรม 5) ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชั้นเรียน 6) ด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม ทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 รายด้าน

สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ	4.42	0.51	มาก
2.	ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ	4.45	0.54	มาก
3.	ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน	4.44	0.53	มาก
4.	ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน	4.47	0.52	มาก
5.	ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง	4.46	0.54	มาก
6.	ด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม	4.44	0.57	มาก
รวม		4.45	0.50	มาก

2. ผลการร่างแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มี จำนวน 6 ด้าน 53 ข้อ ดังนี้

1) ด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ จำนวน 6 ข้อ คือ (1) การประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาฯ และผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจตามแนวทางศาสตร์พระราชา (2) ผู้บริหารสถานศึกษา ตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม (3) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนเกิดความตระหนักและร่วมมือกัน (4) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างการสื่อสารที่ดี โดยมีศึกษานิเทศก์เป็นที่ปรึกษา (5) จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียน จัดทำโครงการและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม (6) การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโดยมีนักเรียนเป็นทีมงานปฏิบัติงานร่วมกันทั้งโรงเรียน

2) ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ จำนวน 7 ข้อ คือ (1) ครูแกนนำ โดยการกำหนดให้ทุกคนเป็นครูแกนนำ หรือ คัดเลือกจากครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ หรือ เจาะจงกลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา (2) ส่งเสริมการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูแกนนำ โดยจัดอบรมเอง หรือ เข้าร่วมกับเขตพื้นที่ (3) ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงานระดับเขตพื้นที่ (4) ส่งเสริมการนำผลการอบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้มาขยายผล (5) นักเรียนแกนนำ โดยการแต่งตั้งนักเรียนที่เป็นกรรมการนักเรียน หรือ ตามความสมัครใจ หรือ หัวหน้าชั้นทุกห้องเรียน (6) นักเรียนแกนนำเข้ารับการอบรมกับโรงเรียนอื่น ๆ ในเครือข่ายโรงเรียน (7) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อร่วมกันคัดเลือกนักเรียนแกนนำ

3) ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ คือ (1) สำรวจและระดมความคิดของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (2) รวบรวมปัญหาที่ต้องการแก้ไขและสาเหตุจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ (3) จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน (4) แก้ปัญหาตามฐานการเรียนรู้ของศาสตร์พระราชา โดยการทำให้โครงการ (5) ทำ SWOT เพื่อให้เกิดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก หลังจากนั้นนำคุณธรรมอัตลักษณ์และบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนที่เกี่ยวข้องมาจัดทำเป็นตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ (6) ประกาศคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน พร้อมประเมินผล และทบทวนคุณธรรมอัตลักษณ์เป็นระยะ

4) ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน จำนวน 15 ข้อ คือ (1) กำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณธรรมตามกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง (2) แนวคิดในการทำให้โครงการคุณธรรม ควรเป็นโครงการที่ "เด็กคิดเอง เด็กเลือกเอง และเด็กทำเอง" (3) จัดกิจกรรมคุณธรรมลงสู่ห้องเรียนทุกระดับชั้น (4) เป็นแบบอย่างที่ดีที่ซึ่งกันและกัน (5) ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้เป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม (6) พัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม (7) มีป้ายพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 9 (8) มีป้ายแสดงคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน (9) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการคุณธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (10) การทำให้โครงการคุณธรรมขยายผลสู่การทำคุณธรรมระดับโรงเรียนอย่างครอบคลุมนักเรียนทุกคน (11) ครูบูรณาการคุณธรรมในการเรียนการสอนทุกวิชา (12) กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกสัปดาห์ (13) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการบูรณาการคุณธรรมเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการเรียนรู้ (14) การนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง (15) สร้างเครือข่ายสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

5) ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง จำนวน 11 ข้อ คือ (1) กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี (2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน อย่างเป็นทางการ (3) ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในรูปแบบต่าง ๆ (4) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแกนนำและนักเรียนแกนนำฝึกทำโครงการคุณธรรมแล้วนำมาขยายผล (5) การนิเทศจากเขตพื้นที่การศึกษาอย่างกัลยาณมิตร (6) การใช้เทคนิค ชวนคิด ชวนทำ ขึ้นชมในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงาน (7) การประสานความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย เพื่อขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน (8) สร้างขวัญและกำลังใจให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (9) นำตัวอย่างโครงการคุณธรรมที่หลากหลายแหล่งมาให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกคิดแบบบูรณาการ (10) การใช้หลักการทำงานเป็นทีมโดยใช้กระบวนการ

กลุ่ม รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี (11) การปรับปรุงและพัฒนาบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่นน่าอยู่ และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

6) ด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 8 ข้อ คือ (1) การประชุมร่วมกันทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจ รับฟังความคิดเห็นการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมซึ่งกันและกัน (2) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ กระจายอำนาจให้กับทุกเป็นผู้นำเสนอข้อมูลและเสนอแนวคิดร่วมกัน ในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน (3) นำข้อมูล PLC มาประมวลสรุปเป็นภาพรวม จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและต่อยอดทุกปี (4) มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน เพื่อขยายภาคีเครือข่ายคุณธรรม (5) ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมทุกเดือน ร่วมกันสรุปและทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (AAR) (6) ร่วมชื่นชมความสำเร็จในการพัฒนาโครงการ ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อน (7) มีการนิเทศติดตามภายในอย่างสม่ำเสมอและร่วมการสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (8) การจัดนิทรรศการโครงการคุณธรรมร่วมกับกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และโอกาสต่าง ๆ

3. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ระดับความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 98.69 เมื่อพิจารณาความเหมาะสมรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ มีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 97.62 ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ มีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 100 ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน มีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 100 ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน มีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 98.09 ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง มีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 100 และด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม มีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 96.42

อภิปรายผล

ผลศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นโครงการที่มีการรณรงค์ให้สถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งดำเนินการอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นโครงการที่มีการเล็งเห็นว่าสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนคุณธรรมให้ลงสู่เยาวชนได้ และไม่ซับซ้อน สามารถปฏิบัติได้จริงทุกสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา (2560) ที่กล่าวถึงโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ว่า เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมิหรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 โดยรูปแบบของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. นั้น เป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย เป็นการลงทุนต่ำแต่ได้กำไรมากและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง โดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนา ไม่ผูกขาดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากลที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครองและชุมชน ได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องงานวิจัยของ ภัทรภรณ์ ดวงตา (2563) พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการร่างแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สามารถอภิปรายรายด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ เป็นขั้นตอนแรกในการดำเนินการโครงการโดยเฉพาะการจัดการประชุม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาฯ และผู้เกี่ยวข้อง เป็นการสร้างความเข้าใจตามแนวทางศาสตร์พระราชชาติได้ทั่วถึงที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ชนก พรหมทา (2566)

พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 คือ ร่วมวางแผนผ่านการประชุมเป็นการดำเนินงาน ร่วมกันของทุกภาคส่วนในการวางแผน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ คุณธรรมอัตลักษณ์และการปรับการจัดการเรียนรู้

2.2 ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ คือส่วนสำคัญในการสร้างบุคคลขึ้นมาเพื่อขับเคลื่อนโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตเมธ อุ่นโพธิ (2564) พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน บ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาและการมีส่วนร่วมของนักเรียน ซึ่งการสร้างครูแกนนำด้วยการ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาด้านตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ นับเป็นกระบวนการสำคัญในการแก้ข้อจำกัดด้าน โรงเรียนขาดครูที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานโครงการอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน เป็นด้านสำคัญที่จะต้องดำเนินการเพราะเป็นการกำหนด เป้าหมายของโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีรักษ์ เรืองรัตน์ (2563) พบว่า การพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐาน ตามโครงการคุณธรรม สพฐ. เป็นไปตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธาน เติมนามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 โดยให้โรงเรียนแต่ละแห่งต้องวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์ของตนเอง

2.4 ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยเฉพาะการเรียนรู้บูรณาการคุณธรรมในทุก กลุ่มสาระการเรียนรู้ และการทำโครงการคุณธรรมขยายผลสู่การทำคุณธรรมระดับโรงเรียนอย่างครอบคลุมนักเรียนทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติเดช สมตน (2565) พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ควรมีการจัดหลักสูตร ควรบูรณาการวิชาคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการศึกษาหลักสูตรแกนกลาง ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม และด้านการนิเทศและการสอน ควรมีการกำหนดแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามไว้อย่างชัดเจน

2.5 ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการประสานความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อภิญา สิงหา (2564) พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ ผลักดันกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากร ทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน)

2.6 ด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม เช่น การนำข้อมูลที่ได้จากโครงการมา PLC มาประมวลสรุป เป็นภาพรวม จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและต่อยอดทุกปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิราณี กฤติเดช (2566) พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผู้บริหาร ครูและ นักเรียน จะต้องมีการปฏิบัติตามแผนงานตามอัตลักษณ์ของโรงเรียน และสร้างกลไกในการขับเคลื่อน โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนต้องมีการวางแผนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คือ PLC มีกลไกการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นและเชื่อมโยงการทำงาน of ทุกฝ่ายให้บรรลุ ตามแผนที่กำหนด และประเมินติดตามตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม มีการทบทวนวิเคราะห์หลังประเมินงาน

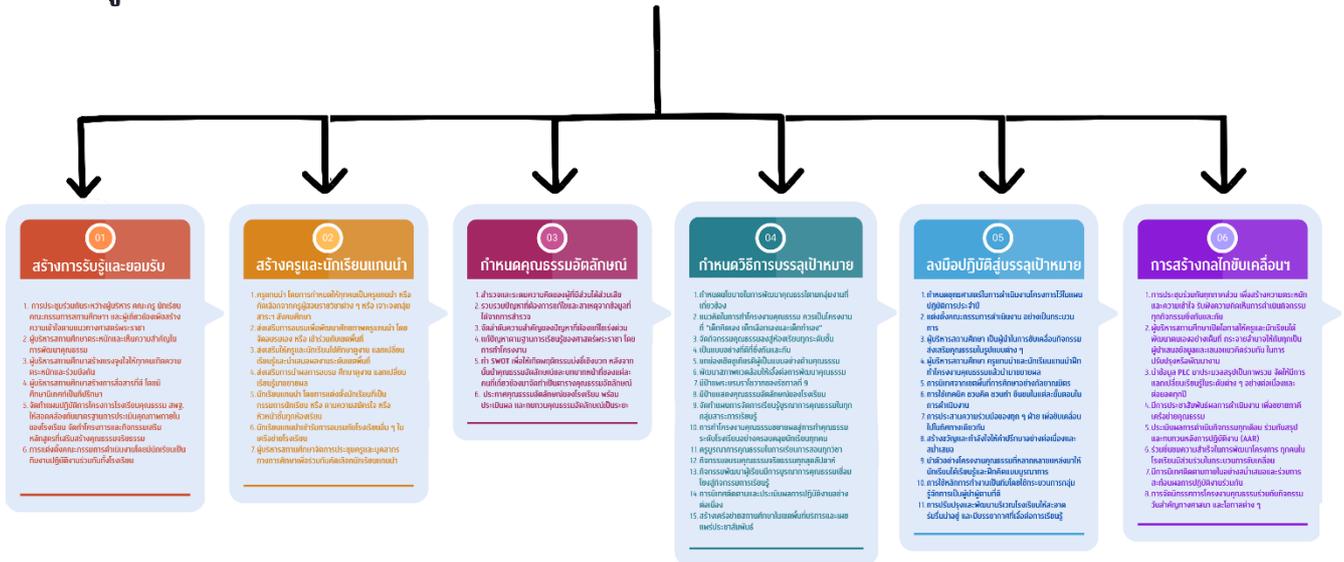
3. ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยภาพรวม มีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 98.69 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางที่ได้เป็นแนวทางที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ที่กล่าวถึงตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 7 ตัวชี้วัด กล่าวคือ มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น พฤติกรรมที่ไม่พึง

ประสงค์ในโรงเรียนลดลงเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน) มีองค์ความรู้ในวัตรกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งแนวทางดังกล่าวจะเป็นหนทางที่อำนวยความสะดวกให้สถานศึกษาที่ดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามแนวทางข้างต้นบรรลุเป้าหมายของโครงการได้

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สามารถเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดทางทฤษฎีและโมเดลการบริหารจัดการทางการศึกษาและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. เชื่อมโยงกับทฤษฎีการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management Theory) การสร้างแนวทางโดยมีครูแกนนำนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับแนวคิดของ Thomas Gordon (1997) ที่มองว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพต้องเปิดโอกาสให้เกิดการสื่อสารสองทางและการตัดสินใจร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการยอมรับ มีแรงจูงใจ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในองค์กร
2. เชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (Social Learning Theory) (1997) แนวทางการสร้างแกนนำครูและนักเรียนเพื่อเป็นต้นแบบทางคุณธรรม และการทำโครงการคุณธรรมในโรงเรียน สะท้อนหลักของ Albert Bandura ว่าพฤติกรรมทางสังคมสามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกต การเลียนแบบ และการให้แรงเสริม โดยการมีต้นแบบ (Modeling) ที่ดีจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางบวกตามมาในวงกว้าง
3. เชื่อมโยงกับทฤษฎีพฤติกรรมองค์กร (Organizational Behavior Theory) การสร้างกลไกขับเคลื่อน และการบริหารจัดการในระดับโรงเรียนตามแนวทางโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สอดคล้องกับแนวคิดของ Stephen P. Robbins (2005) ที่เน้นว่าพฤติกรรมของคนในองค์กรถูกขับเคลื่อนด้วยโครงสร้าง ระบบแรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์กร การที่ผู้บริหาร

โรงเรียนออกแบบกิจกรรม ส่งเสริมแรงจูงใจ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จะช่วยพัฒนา “พฤติกรรมองค์กรรวมของโรงเรียน” ให้เป็นองค์กรแห่งคุณธรรม

4. เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิด Moral School Development Model ของ OBEC แนวทางทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การสร้างการรับรู้ การพัฒนาผู้นำ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ การลงมือปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล สอดคล้องโดยตรงกับโมเดลพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ซึ่งถือเป็นโมเดลที่ OBEC นำมาใช้ในระดับประเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วม ร่วม ความต่อเนื่อง และการบูรณาการคุณธรรมในทุกกลุ่มสาระและกิจกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

5. เชื่อมโยงกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Change Theory) ของ Kurt Lewin (1947) การขับเคลื่อนจากการสร้างการรับรู้ (Unfreeze) ไปสู่การลงมือปฏิบัติ (Change) และการสร้างกลไกให้ดำเนินต่อเนื่อง (Refreeze) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่มีการวางแผนและประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มิใช่เพียงกิจกรรมเฉพาะหน้า แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมองค์กร

สรุปผลการวิจัย

สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม และด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ

แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 53 ข้อ จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ 2) ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ 3) ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 4) ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 5) ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง และ 6) ด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวม มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 98.69 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ด้านการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการสร้างการรับรู้และยอมรับ และด้านการสร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. พร้อมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตาม สนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 พัฒนา สนับสนุนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเกิดความตระหนักและสามารถนำหลักการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นรูปธรรม มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

1.3 สถานศึกษานำแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษาไปปรับประยุกต์เพื่อขอรับการยกระดับเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

1.4 พัฒนาระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- 2.3 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่มีความยั่งยืนในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

เอกสารอ้างอิง

- กฤตเมธ อุโนโพธิ. (2564). การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- กฤติเดช สมตน. (2565). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- กานต์ชนก พรหมทา. (2566). แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- ณัฐพร ส่งศรี. (2561). การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านที่ 3. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ภัทรภรณ์ ดวงตา. (2563). สภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศรีรักษ์ เรืองรัตน์. (2563). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ศิริธานี ฤทธิเดช. (2566). การพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566. สืบค้นจาก http://www.nst1.go.th/home/wp-content/uploads/2023/04/แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ-2566_compressed.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง.
- _____. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580). สืบค้นจาก <https://cbethailand.com/%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3/%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A7%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87/%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4-20-%E0%B8%9B%E0%B8%B5-%E0%B8%9E-%E0%B8%A8-2561-2580/>.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2560). โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.มาตรฐานและตัวชี้วัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, บุญมี พันธุ์ไทย และ สมจิตรา เรืองศรี. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- อภิญา สิงหา. (2564). *กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม*. (ครุศาสตร์ดุขภูบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม).
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Gordon, T. (1977). *Teacher effectiveness training: The program proven to help teachers bring out the best in students of all ages*. New York, NY: Peter H. Wyden.
- Lewin, K. (1947). Frontiers in group dynamics. *Human Relations*, 1(2), 143-153.
- Robbins, S. P. (2005). *Organizational behavior*. (11th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.